Súd:	Okresný súd Spišská Nová Ves
Spisová značka:	1C/127/2005
Identifikačné číslo súdneho spisu:	7605209517
Dátum vydania rozhodnutia:	10. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Jana Gargulová
ECLI:	ECLI:SK:OSSN:2014:7605209517.20

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Spišská Nová Ves, v konaní pred samosudkyňou JUDr. Janou Gargulovou, v právnej veci žalobkyne A. E., Q.. S., C. C. XXX, R.. Č.. N. N. C., právne zastúpenej Mgr. Vandou Durbákovou, advokátkou, Krivá 23, Košice, proti žalovanému Z. E., E., H.Á. K. Č.. X, právne zastúpenému PUCHALLA & Partners s.r.o., Košice, Kmeťova 24 o ochranu osobnosti takto

r o z h o d o l :

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 500 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V prevyšujúcej časti súd návrh zamieta.

O trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Spišská Nová Ves po zrušení rozsudku Krajským súdom v Košiciach opätovne rozhodol vo veci účastníkov rozsudkom 1C/127/2005-336 zo dňa 12. 10. 2011 tak, že vyslovil, že žalovaný je povinný do troch dní od právoplatnosti rozsudku zaslať doporučene žalobkyni list podpísaný štatutárnym zástupcom žalovaného nasledujúceho znenia: "Vážená pani E., dňa 10. januára 1999 Vám zamestnanci zrušenej Nemocnice s poliklinikou Krompachy, príspevkovej organizácie, ktorej práva a povinnosti prešli na Z. E., protiprávne vykonali sterilizáciu. Tým ste boli vystavená neoprávnenému zásahu do Vašej osobnej integrity a následkom tohto zákroku bola a je trvalo znížená Vaša ľudská dôstojnosť. Uvedené konanie je neoprávneným zásahom do Vášho práva na ochranu osobnosti. Za tento zásah sa Vám Z. E. ako subjekt, na ktorého prešli práva a povinnosti zrušenej Nemocnice s poliklinikou Krompachy, touto cestou hlboko ospravedlňuje." V prevyšujúcej časti súd návrh zamietol. Prvý výrok rozsudku súdu prvého stupňa (ohľadne zaslania ospravedlnenia) nadobudol právoplatnosť dňa 23. 11. 2011. Ostatné výroky napadla odvolaním žalobkyňa.

Krajský súd v Košiciach uznesením 11Co/386/2011-371 zo dňa 14.9.2012 zrušil rozsudok vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti a o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Poukázal na to, že súd prvého stupňa sa nedostatočne vyporiadal s obranou žalobkyne smerujúcou proti námietke premlčania vznesenej v konaní žalovaným. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa rozpor uplatnenej námietky premlčania odôvodňovala okolnosťami, ktoré spočívali v zmene vo vývoji právneho názoru súdov na otázku premlčateľnosti či nepremlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy požadovanej v rámci práva na ochranu osobnosti. Tiež poukázal na to, že už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí (11Co 386/2011 zo 14.9.2012) uložil súdu prvého stupňa v ďalšom konaní sa zaoberať vyššie uvedenou argumentáciou žalobkyne. Z odôvodnenia rozsudku preskúmavanej veci je zrejmé, že túto otázku - hoci mala zásadný význam pre rozhodnutie o nároku na náhradu nemajetkovej

ujmy - súd zásadným spôsobom nevyriešil. Svoj záver o neexistencii rozporu medzi žalovaným uplatnenou námietkou premlčania a dobrými mravmi odôvodnil iba okolnosťami na strane žalovaného, a to že žalovaný je právnym nástupcom pôvodcu zásahu do práva žalobkyne na ochranu osobnosti a že nespôsobil protiprávny stav, a že v čase podania námietky žalovaný ani nemal priamy úmysel poškodiť žalobkyňu. Názor, či zmena judikatúry v otázke (ne)-premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy v čase prebiehajúceho konania zakladala rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi, na ktorý sa odvolávala žalobkyňa, súd však v napadnutom rozhodnutí nevyslovil a z odôvodnenia rozsudku ani nevyplýva (okrem citácii odôvodnení vyššie uvedených nálezov ÚS ČR, aplikáciu ktorých však na danú vec nevysvetlil - pozn. odvolacieho súdu), že sa touto otázkou zaoberal. Z uvedeného dôvodu je jeho záver, že „vznesenie námietky premlčania žalovaným neodporuje dobrým mravom“, predčasný a tým (zatiaľ) aj nesprávny. Z tohto dôvodu musel byť rozsudok zrušený a vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Pre ďalšie rozhodovanie súdu, dal odvolací súd do pozornosti okolnosť, že žalobkyňa v odvolacom konaní predložila fotokópiu rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co 203/2012, ktorým tento súd ako odvolací súd rozhodoval v obdobnej právnej veci o ochranu osobnosti z titulu nezákonne vykonanej sterilizácie.
Označeným rozsudkom Krajský súd v Košiciach potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice II sp.zn. 43C 54/2011-672 zo 16.5.2012, ktorým bolo uložené žalovanej (Fakultná nemocnica L. Pasteura, Košice) v obdobnej veci zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.500 €, a v prevyšujúcej časti bola žaloba zamietnutá. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že súd sa stotožnil s právnou argumentáciou žalobkyne (žalobkyňa v uvedenom konaní je zastúpená rovnakou advokátkou ako v tomto konaní - pozn. odvolacieho súdu) okrem iného v tom, že žalobkyňa podávala žalobu v r. 2005, kedy bola judikatúra ustálená v tom zmysle, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa nepremlčuje. Z tohto dôvodu (aj) mal za to, že zánik uplatneného nároku z dôvodu premlčania by bol v rozpore s dobrými mravmi a že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces u žalobkyne v súlade s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru.
Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Košiciach 5Co 203/2012 vyplýva, že tento súd sa stotožnil so správnymi dôvodmi spomínaného rozsudku a na zdôraznenie správnosti dôvodov, pokiaľ ide o námietku premlčania a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy 1.500 € odvolací súd odkázal na vyjadrenie žalobkyne podané v uvedenom konaní, v ktorom sú uvedené argumenty odôvodňujúce záver, že uplatnenie námietky premlčania žalovanou v prejednávanej veci je v rozpore s dobrými mravmi. S týmito argumentmi žalobkyne sa stotožnil a si ich aj osvojil.
V súvislosti s týmito rozhodnutiami odvolací súd poukázal na názor Ústavného súdu SR, že „napriek skutočnosti, že v právnom poriadku Slovenskej republiky rozhodnutia všeobecných súdov vo veci samej nezaväzujú ostatných sudcov rozhodnúť analogicky v podobných prípadoch, taká situácia, keď súdy v druhovo rovnakej veci rozhodujú protichodným spôsobom, podkopáva efektivitu fungovania systému spravodlivosti a neguje jeho elementárny princíp a základný predpoklad, ktorým je požiadavka, aby sa o rovnakých veciach rozhodovalo rovnakým spôsobom.“

Odvolací súd ďalej uviedol, že v čase začatia konania o ochranu osobnosti v predmetnej veci v aplikačnej praxi súdov bol názor, že sa nepremlčujú nemajetkové práva, medzi ktoré treba zaradiť ako právo rýdzo osobnej povahy aj právo na ochranu osobnosti občana podľa ust. § 11 a nasl. OZ. Uvedené vyplýva zo Zborníka stanovísk, správ a rozhodovania súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR č. III, na ktorý odkazujú aj autori Komentára Občianskeho zákonníka Jaromír Svoboda a kolektív vydaný v r. 2004-2005 k ust. § 13 - str. 49 a § 100 OZ - str. 138.

Tiež odvolací súd dal do pozornosti súdu prvého stupňa aj Nález ÚS ČR II.ÚS 635/09 z 31.8.2009, v ktorom je uvedené, že „by bolo v rozpore s princípom dôvery občana v právo, ktorý je súčasťou komplexu formujúceho princípy materiálneho právneho štátu, pokiaľ by mal byť jednotlivec zbavený svojho oprávneného nároku iba na základe nevyjasnenej koncepcie ne/premlčateľnosti tohto práva.

Podľa § 226 O.s.p. ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Súd vytýčil pojednávanie, dopočul účastníkov konania, resp. ich zástupcov.
Zástupkyňa žalobkyne na pojednávaní uviedla, že žalobkyňa je stále v Anglicku, žije tam s manželom, spolu majú dve deti. V čase, kým neodišla do Anglicka, navštevovala MUDr. S. - svoju gynekologičku v K. N.. V období po roku 1999 sa žalobkyňa nepodrobila umelému oplodneniu jednak preto, že je to finančne náročné, poisťovňa uhrádza len tri cykly, je to náročné aj na psychiku ženy, adopciu s

manželom nezvažovala. Je aj otázne, či by poisťovňa vzhľadom na vykonanú sterilizáciu umelé oplodnenie financovala. Vypovedala, že vznesená námietka premlčania je v rozpore s dobrými mravmi a priamo vo vzťahu k žalovanému spočíva v tom, že je to v rozpore s dobrými mravmi práve tak ako už uviedli v písomnom podaní z 12. 2. 2013, v danom prípade k okolnosti, za ktorých bola námietka vznesená sú špecifické a umožňujú poškodenie žalobkyne, ktorá premlčaciu dobu nezavinila a voči ktorej by to predstavovalo neprimerane vysoký postih. V čase roku 2005, kedy žalobkyňa podávala žalobu, bola judikatúra súdov ustálená tak, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa nepremlčuje, pretože žalobkyňa podávala žalobu v dobrej viere, že sa jedná o právo nepremlčateľné. Akceptácia tejto námietky premlčania v zmysle zmeny judikatúry súdov, s čím sa stotožnil aj Krajský súd v inej rozhodovacej veci, by predstavovalo ohrozenie právnej istiny účastníkov konania - v tomto prípade právnu istotu žalobkyne na spravodlivý proces. Čo sa týka ďalších dôvodov, tak aj samotný súd by mal prihliadať na charakter zákroku ktorý bol vykonaný u žalobkyne, bez ohľadu na to, či ho vykonal právny nástupca a taktiež poukázala na to, že súčasný žalovaný bol zriaďovateľom H. E. a ako zriaďovateľ vedel o existencii sporu a snažil sa vyhnúť prechodu práva a povinností. Žalovaný schválil aj svoj kapitálový vstup do Nemocnice s poliklinikou, s. r. o. kde sa stal spoločníkom. Súd má na tieto okolnosti prihliadať a na vznesenú námietku premlčania neprihliadať. Po nahliadnutí do rozsudku Krajského súdu v Ostrave sp. zn. 23C/25/2005 z novembra 2005, v ktorom súd skonštatoval premlčateľnosť nemajetkovej ujmy, zástupkyňa žalobkyne uviedla, že toto rozhodnutie Krajského súdu v Ostrave bolo až z 11.11. 2005, pričom návrh na súd bol podaný v tejto veci 9. 8. 2005.

Zástupca žalobcu poukázal na to, že rozhodnutie Krajského súdu v tejto veci je o tom, či námietka premlčania vznesená v tejto veci je v rozpore s dobrými mravmi, pričom túto skutočnosť musí preukázať žalobkyňa na otázku žalovaného, v čom vidí rozpor s dobrými mravmi žalobkyňa vôbec neodpovedala. Naopak, poukázala na to, že vidí v rozpor s dobrými mravmi v súvislosti so sterilizáciou, ktorú však nevykonal žalovaný a tiež neuviedla, prečo aplikácia zákona o majetku obci je v rozpore s dobrými mravmi. Poukázal na komentárovú literatúru - Jaroslav Svoboda - Občiansky zákonník, ktorý bol vydaný v januári 2005, ktorý výslovne uviedol, že návrh na nemajetkovú ujmu peňažnou formou premlčaniu podlieha. Teda tvrdenie žalobkyne, že judikatúra súdov posudzovala túto otázku v čase podania žaloby odlišne, je nesprávne a navyše ničím nepreukázaná. V tomto konaní nebol predložený jediné rozhodnutie slovenského súdu, ktorý by uviedol, že náhrada nemajetkovej ujmy nepodlieha premlčaniu. Súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že samotná žalobkyňa predložila do spisu rozsudok Českej republiky - Krajského súdu v Ostrave sp. zn. 23C/25/2005-58 zo dňa 11.11.2005, ktorý rozhodoval v obdobnej skutkovej veci, kedy zaviazal žalovaného - nemocnicu vykonávajúcu sterilizáciu na žalobkyni, ktorá iniciovala súdne konanie 23C/25/2005 pred českým súdom - zaslať žalobkyni ospravedlňujúci list o tom, že vykonanou sterilizáciou dňa 10. 10. 2001 vážne zasiahol do najintímnejšej sféry žalobkyne a spôsobil jej trvalé fyzické a psychické následky. Časť jej žalobného návrhu týkajúcej sa zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 000 Kč bol zamietnutý práve z dôvodu premlčania.

Týmto citovaným rozhodnutím českého súdu súd však nemieni polemizovať s názorom odvolacieho súdu, ktorým je súd prvého stupňa viazaný. Chce tým len poukázať, že i v rozhodnom období vykonávania sterilizácie boli rozdielne názory na premlčanie nároku uplatneného z titulu nemajetkovej ujmy.

K okolnosti, ktorú odvolací súd vytkol súdu prvého stupňa v tom smere, že pokiaľ sa súd prvého stupňa zaoberal skutočnosťou , či vznesená námietka premlčania je v rozpore s dobrými mravmi a súd prvého stupňa svoj záver o neexistencii rozporu medzi žalovaným účastníkom uplatnenou námietkou premlčania a dobrými mravmi súd prvého stupňa odôvodnil iba okolnosťami na strane žalovaného a to, že žalovaný je právnym nástupcom pôvodcu zásahu do práva žalobkyne na ochranu osobnosti, a že nespôsobil protiprávny stav, a že v čase podania námietky žalovaný ani nemal priamy úmysel poškodiť žalobkyňu a preto je záver súdu prvého stupňa o tom, že „vznesenie námietky premlčania žalovaným neodporuje dobrým mravom predčasný a tým aj zatiaľ nesprávny“. To bol okrem iného dôvod zrušenia s poukazom na to, že názor či zmena judikatúry v otázke (ne)premlčania na náhradu nemajetkovej ujmy v čase prebiehajúceho konania zakladala rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi, na ktorý sa odvolávala žalobkyňa, súd však v napadnutom rozhodnutí nevyslovil a z odôvodnenia rozsudkov ani nevyplýva (okrem citácii odôvodnení nálezov Ústavného súdu ČR, ktorých aplikáciu na danú vec nevysvetlil), že sa s touto otázkou zaoberal. Preto záver súdu prvého stupňa o tom, že „vznesenie námietky premlčania žalovaným neodporuje dobrým mravom“ je predčasný a tým aj (zatiaľ) nesprávny.

A zároveň poukázal na rozsudok Krajského súdu Košice II sp. zn. 43 C 54/2011 - 672 zo dňa 16.5.2012, v ktorom bolo uložené žalovanému účastníkovi (Fakutltná nemocnica L. Pasteura Košice) v obdobnej veci zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 500 eur a v prevyšujúcej časti bola žaloba zamietnutá. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplynulo, že súd sa stotožnil s právnou argumentáciou žalobkyne (žalobkyňa v uvedenom konaní bola zastúpená rovnakou advokátkou ako v tomto spore) okrem iného v tom, že žalobkyňa podávala žalobu v roku 2005, kedy bola judikatúra ustálená v tom zmysle, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa nepremlčuje. Z tohto dôvodu (aj) mal za to, že zánik uplatneného nároku z dôvodu premlčania by bol v rozpore s dobrými mravmi, a že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces u žalobkyne v súlade s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru. Krajský súd v Košiciach v rozsudku 5Co/203/2012 sa stotožnil so správnymi dôvodmi citovaného rozsudku a na zdôraznenie správnosti dôvodov, pokiaľ ide o námietku premlčania a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy 1 500 eur, odvolací súd odkázal na vyjadrenie žalobkyne podané v uvedenom konaní, v ktorom sú uvedené argumenty odôvodňujúce záver, že uplatnenie námietky premlčania žalovanou v prejednávanej veci je v rozpore s dobrými mravmi. S týmito argumentmi sa stotožnil a si ich aj osvojil.

Tým , že Krajský súd v Košiciach vo svojom zrušujúcom uznesením z č. l. 464 poukázal na to, že v čase konania o ochranu osobnosti v predmetnej veci v aplikačnej praxi súdov bol názor, že sa nepremlčujú nemajetkové práva, medzi ktoré treba zaradiť ako právo rýdzo osobnej povahy aj právo na ochranu osobnosti občana podľa ustanovenia § 11 a nasl. OZ, čo vyplýva zo Zborníka stanovísk, správ a rozhodovania súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR č. III., na ktorý odkazujú autori Komentára Občianskeho zákonníka Jaromír Svoboda a kolektív vydaný v rokoch 2004-2005 ustanoveniu § 13 strana 49 a § 100 OZ - strana 138 a zároveň poukázal na Nález ÚS ČR IIÚS/635/2009z 31.8.2009, v ktorom je uvedené, že „by bolo v rozpore s princípom dôvery občana v právo, ktorý je súčasťou komplexu formujúceho princípy materiálneho právneho štátu, pokiaľ by mal byť jednotlivec zbavený svojho oprávneného nároku, iba na základe nevyjasnenej koncepcie ne/premlčateľnosti tohto práva“, súd viazaný právnym názorom vyššieho stupňa dospel k záveru, že žalobkyni je potrebné priznať nemajetkovú ujmu ako nepremlčateľný nárok.

Podľa článku 8 bod 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a zákl. slobôd Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa článku 12 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Muži a ženy spôsobili vekom na uzavretie manželstva majú právo uzavrieť manželstvo a založiť rodinu v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon tohto práva.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka (ďalej OZ) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1,2 a 3 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Z vykonaného dokazovania je nesporné, že právny predchodca žalovaného t. j. Nemocnica s poliklinikou Krompachy prostredníctvom jej pracovníkov vykonala dňa 10. 1. 1999 protiprávnu sterilizáciu na žalobkyni.

Žalobkyňa odôvodňovala svoj nárok na priznanie nemajetkovej ujmy tým, že podľa výpovede z pojednávania z 18. 10. 2006 z č. l. 77 spisu sa od pôrodu pri ktorom bola vykonaná sterilizácia - t. j. v roku 1999 za obdobie do roku 2001 v jej živote nič zvláštne neudialo, len poslednú dobu sa jej ženy v osade začali vysmievať, že nemajú deti a spolu s jej druhom poslednú dobu začali túžiť po treťom dieťati. Vypovedala pritom, že jej druh je dobrý, milujú sa navzájom, milujú aj ich deti, pričom otcom oboch detí je jej druh. Je to prvý muž v jej živote s ktorým ku dňu tejto výpovede žila 11 rokov. Občas ju prepadnú pochybnosti, či kvôli tomu, že nemajú ďalšie deti, ju jej druh do budúcna neopustí. Momentálne si nebola

istá, či by ju opustil z dôvodu, že nemajú tretie dieťa. Neverila mu v tomto smere a dodala, že nie sú ani zosobášení. Sobáš má pre ich komunitu ten význam, že poskytuje istotu, že ich partner neopustí. K uzatvoreniu manželstva medzi nimi nedošlo kvôli tomu, že boli mladí a potom k uzavretiu manželstva nechcel pristúpiť jej druh, asi v období troch rokov pred touto výpoveďou t. j. okolo roka 2003.

V priebehu konania v tomto smere došlo na strane žalobkyne k zmene pomerov v tom, že uzavrela manželstvo so svojím druhom a opustila komunitu v ktorej doposiaľ žili a spolu s manželom a maloletými deťmi sa odsťahovala do Anglicka. To znamená, že t. č. žalobkyňa žije v Anglicku, t.j. mimo komunity, ktorá uznáva veľký počet detí v rodine a jej partner s ňou uzavrel manželstvo. Z pohľadu súdu nie je dôležité, či k uzavretiu manželstva došlo zo špekulatívnych dôvodov, ako to na pojednávaní predniesla jej právna zástupkyňa, kedy poukázala na to, že dôvodom uzatvorenia manželstva bol odchod celej rodiny do Anglicka. Rozhodné z pohľadu súdu je však to, že tvrdenia žalobkyne, ktorými sa snažila preukázať existenciu dôvodov podporujúcich priznanie nemajetkovej ujmy, nie sú naplnené. Tiež súd poukazuje na to, že žalobkyňa nepreukázala, že podnikla kroky k tomu, aby po sterilizácii v r. 1999 mohli mať s partnerom (neskôr manželom) ďalšie deti.

Je nesporné, že sterilizačný zákrok bol na žalobkyni vykonaný právnym predchodcom žalobcu 10.1.1999 ako súčasť pôrodu žalobkyne.
Návrh na začatie konania o ochranu osobnosti a zaplatenie nemajetkovej ujmy došiel súdu dňa 9.8.2005, teda v dobe dlhšej než 6 rokov od vykonania sterilizačného zákroku.

Všetky tieto skutočnosti neboli medzi stranami sporné.

Tým, že sterilizačný zákrok bol na žalobkyni vykonaný právnym predchodcom žalobcu 10.1.1999 ako súčasť druhého pôrodu žalobkyne (počas výkonu cisárskeho rezu, teda už tohto dňa sa dozvedel, kto je za tento zákrok zodpovedný) a návrh na začatie konania o ochranu osobnosti a zaplatenie nemajetkovej ujmy došiel súdu dňa 9.8.2005, teda v dobe dlhšej než 6 rokov od vykonania sterilizačného zákroku, čo znamená, že návrh bol podaný po uplynutí zákonnej trojročnej lehoty, z čoho vyplýva, že jej nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy je premlčaný.

Súd poukazuje na to, že ujma predstavuje ohrozenie subjektívnych občianskych práv a je jedným z predpokladov občianskoprávnej zodpovednosti.

Nemajetkovú ujmu možno charakterizovať ako stratu dôveryhodnosti fyzických či právnických osôb, spochybnenie serióznosti a poctivosti konania.

Okolnosti, ktoré súd berie do úvahy pri preukázaní zadosťučinenia, sú tieto:
- závažnosť a intenzita konania
- dosah konania
- motívy konania (napríklad zištné)
- úmysel konania
- dĺžka trvania protiprávneho konania
- dokonanosť ukončenia protiprávneho konania.

Zadosťučinenie možno priznať v nepeňažnej forme (ako ospravedlnenie) a v peňažnej forme.

Súd prvého stupňa právoplatne rozhodol rozsudkom 1C/127/2005-336 zo dňa 12. 10. 2011 (právoplatnosť nadobudol dňa 23. 11. 2011) v prospech žalobkyne o nepeňažnej forme zadosťučinenia. Preto predmetom tohto konania zostalo posúdenie jej nároku o peňažnej forme zadosťučinenia.

Žalobkyňa bola konaním predchodcu žalovaného podrobená v rámci pôrodu dňa 10.1.1999 sterilizačnému zákroku.

Sterilizácia predstavuje významný zásah do reprodukčného zdravotného statusu jednotlivca. Vzhľadom na to, že sa týka jednej z hlavných telesných funkcií ľudských bytostí, ovplyvňuje početné aspekty osobnej integrity jednotlivca vrátane jeho fyzického a psychického zdravia a emocionálneho, duchovného a rodinného života. Môže byť legitímne vykonaná na žiadosť dotknutej osoby, napríklad ako antikoncepčná metóda alebo s terapeutickým účelom, keď bola medicínska nevyhnutnosť presvedčivo

preukázaná. predmetnom prípade bola sťažovateľka sterilizovaná vo verejnej nemocnici bezprostredne po tom, ako porodila druhé dieťa cisárskym rezom. Lekári považovali zákrok za nevyhnutný vzhľadom na to, že možné tretie tehotenstvo predstavovalo vážne riziko pre jej život a život jej dieťaťa, najmä riziko ruptúry maternice.

Súd skonštatoval, že sterilizačný zákrok hrubo zasiahol do fyzickej integrity sťažovateľky, pretože ním bola pozbavená svojej reprodukčnej funkcie. V čase sterilizácie mala sťažovateľka 20 rokov a preto bola v skorej fáze svojho reprodukčného života.

„Súkromný život" je široký pojem, zahŕňajúci inter alia, aspekty fyzickej, psychickej a sociálnej identity jednotlivca, ako právo na osobnú autonómiu a osobnostný rast, právo na založenie a rozvoj vzťahov s ostatnými ľudskými bytosťami a právo na rešpektovanie obidvoch rozhodnutí, mať alebo nemať dieťa (pozri Evans proti Spojenému kráľovstvu [GC], č. 6339/05, ods. 71, ECHR 2007-IV; alebo E.B. proti Francúzsku [GC], č. 43546/02, ods. 43, 22. január 2008).

Sterilizácia sťažovateľky ovplyvnila jej reprodukčný zdravotný stav a mala dôsledky na rôzne aspekty jej súkromného a rodinného života. Preto predstavovala zásah do jej práv podľa článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a zákl. slobôd.

Vznesenú námietku premlčania žalovaným súd v zmysle skutočností popísaných vyššie vyhodnotil v tomto duchu a preto sa stotožnil s tvrdením zástupkyne žalobkyne, že vznesenie námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi, čo by mohlo byť porušením práva na spravodlivý proces v súlade s č.l. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a č.l. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Špecifické okolnosti na strane žalobkyne, za ktorých vznesenie námietky premlčania by mohlo byť v rozpore s dobrými mravmi, vidí súd v tom, že márne uplynutie premlčacej lehoty žalobkyňa nezavinila a tak zánik uplatňovaného nároku vznesením námietky premlčania by bolo pre ňu neprimerane tvrdým postihom v kontexte porovnania rozsahu a charakteru uplatneného práva na priznanie nemajetkovej ujmy a jej pasivitou, v dôsledku ktorej si svoje právo včas (t.j. v rámci plynutia premlčacej doby) neuplatnila.

V konečnom dôsledku k takémuto záveru dospel i Okresný súd Košice II v konaní sp. zn. 43 C 54/2011 - v rozsudku z č.l. 672 zo dňa 16.5.2012 a Krajský súd Košice v rozsudku 5Co 203/2012 si tieto dôvody osvojil.

Z týchto dôvodov súd priznal žalobkyni nemajetkovú ujmu, nie však v zmysle uplatneného návrhu, ale len vo výške 500€.

Súd je toho názoru, že takáto suma je primeraná z nasledujúcich dôvodov:
Pokiaľ sa týka okolností na strane žalobkyne, tá počas konania uzavrela manželstvo so svojím druhom a opustila komunitu v ktorej doposiaľ žili a spolu s manželom a maloletými deťmi sa odsťahovala do Anglicka, pričom nemajetkovú ujmu žiadal priznať okrem iného i s poukazom na tieto skutočnosti.
To znamená, že t. č. žalobkyňa žije v Anglicku, t.j. mimo komunity, ktorá uznáva veľký počet detí v rodine a jej partner s ňou uzavrel manželstvo. Z pohľadu súdu nie je dôležité, či k uzavretiu manželstva došlo zo špekulatívnych dôvodov, ako to na pojednávaní predniesla jej právna zástupkyňa, ktorá poukázala na to, že dôvodom uzatvorenia manželstva bol odchod celej rodiny do Anglicka. Rozhodné z pohľadu súdu je však to, že všetky tvrdenia žalobkyne, ktorými sa snažila preukázať existenciu dôvodov podporujúcich priznanie nemajetkovej ujmy, nie sú naplnené.
Tiež súd poukazuje na to, že žalobkyňa nepreukázala, že podnikla kroky k tomu, aby po sterilizácii v r. 1999 mohli mať s partnerom (neskôr manželom) ďalšie deti.

Zároveň súd poukazuje na tú skutočnosť, že zásah do osobnosti žalobkyne nespôsobil priamo žalovaný, bol iba zriaďovateľom a nástupcom NsP v E., čo vyplýva z výpisu uznesenia č. 41 z riadneho zasadania Mestského zastupiteľstva v Krompachoch konaného dňa 30. 11. 2006, podľa ktorého v bode G/ Mestské zastupiteľstvo v Krompachoch zrušilo Nemocnicu s poliklinikou Krompachy, príspevkovú organizáciu Mesta Krompachy v zmysle ustanovení § 21 ods. 13 k 1. 1. 2007 s prechodom všetkých práv a povinnosti na jej zriaďovateľa Mesto Krompachy. Táto listina sa v spise nachádza na č.l. 84. Žalovaný

neprevádzkuje a ani neprevádzkoval zdravotnícke zariadenie, v ktorom bola sterilizácia na žalobkyni vykonaná.

Tieto skutočnosti mali vplyv na priznanie výšky nemajetkovej ujmy.

Po tom, čo súd skonštatoval, že vznesenie námietky premlčania by s pohľadom na zásah do práv žalobkyne boli v rozpore s dobrými mravmi, posudzoval súd výšku nemajetkovej ujmy.

Zohľadnil pritom závažnosť a intenzita konania vykonaného sterilizačného zákroku, dosah tohto konania, t. j. že žalobkyňa so svojím partnerom/manželom už ďalšie deti nemá a v tejto súvislosti i okolnosť, že nepreukázala, že podnikla kroky k tomu, aby po sterilizácii v r. 1999 mohli mať ďalšie deti. Zištnosť motívov konania predchodcu žalovaného súd preukázanú nemal. Pokiaľ sa týka úmyslu konania, sterilizácia bola vykonávaná v dobrej viere, že o ňu požiadala žalobkyňa (čo nakoniec nepoprela, resp. nepreukázala opak) a bola vykonávaná ako život zachraňujúci úkon, t.j. sterilizácia by bola na žalobkyni vykonaná i za stavu, ak by o tento úkon nepožiadala. Takto vypovedal vypočutý svedok MUDr. E. Š. na č.l. 133-135 spisu. Obdobne vypovedala i MUDr. B. D. na č.l. 88 spisu, ktorá sa však vyjadrila, že o život zachraňujúci úkon nešlo z dôvodu, že žalobkyňa samotná požiadala o sterilizáciu. Otázne sa však javilo, ako by skončilo jej prípadné tretie tehotenstvo, pretože už vtedy bolo jasné, že u žalobkyne by v prípade 3. Tehotenstva spontánny pôrod neprichádzal do úvahy. I svedok MUDr. Z. E. vypovedal, že na sterilizáciu žalobkyne boli dané jej zdravotné dôvody - opakovaný cisársky rez z dôvodu početných kŕčových žíl v oblasti malej panvy. S takouto diagnózou mohla mať teoreticky tretie dieťa, avšak mohlo bolo to mať vplyv na ohrozenie jej života, pretože pri pôrode jej mohli prasknúť niektoré z kŕčových žíl, v dôsledku čoho mohla vykrvácať a zomrieť(výpoveď na č.l. 269 spisu).
Pritom neobstojí tvrdenie svedka JUDr. Mgr. S. Z. na čl.178 o tom, že žalobkyňa je hendikepovaná tým, že žalobkyňa má len dve deti, pretože je bežné, že žena v rómskej komunite má 4 - 6 detí a bývajú narážky na ženy, ktoré mávajú menej detí. Tieto jeho tvrdenia sú len vo všeobecnej rovine - nie vo vzťahu k žalobkyni, pretože si nevedel spomenúť na konkrétne vyjadrenia v tomto duchu voči žalobkyni.
Zároveň súd zohľadnil i dĺžku trvania protiprávneho konania a dokonanosť ukončenia protiprávneho konania.

Z týchto dôvodov považoval súd za primeranú sumu vo výške 500 eur z titulu nemajetkovej ujmy a návrh žalobkyne v prevyšujúcej časti ako neodôvodnený zamietol.

O trovách konania rozhodol súd s poukazom na ustanovenie § 151ods. 3 O. s. p. v zmysle ktorého v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd preto vyslovil, že o trovách konania súd rozhodne samostatným rozhodnutím.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní od jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Košiciach, písomne v troch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že:
a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne
rozhodnutie vo veci,
c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal
navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov

k nesprávnym skutkovým zisteniam,
e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona č. 233/95 Z.z., ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.